

**FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE**

Nacrt

ZAKON O ŠTRAJKU

Sarajevo, novembar 2013 . godine

ZAKON O ŠTRAJKU

I OPĆE ODREDBE

Predmet i pojam

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se postupak u kome radnici radi zaštite i ostvarivanja svojih profesionalnih interesa, ekonomskih i socijalnih prava, ostvaruju pravo na štrajk u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Štrajkom, u smislu ovog zakona, smatra se organizovani prekid rada u privrednom društvu, ustanovi i kod drugog pravnog ili fizičkog lica (u daljem tekstu: poslodavac).

Pravo na štrajk zaposlenih u organima unutrašnjih poslova, upravi i službi za upravu uredit će se posebnim zakonom.

Do donošenja posebnog zakona, pravo na štrajk zaposlenih iz stava 3. ovog člana uređuje se ovim zakonom.

Sudjelovanje u štrajku

Član 2.

Radnici slobodno odlučuju o učešću u štrajku.

Organizovanje i učestvovanje u štrajku organizovanom u skladu sa odredbama ovog zakona, kolektivnog ugovora i pravilima sindikata o štrajku, ne predstavlja povredu ugovora o radu, odnosno povredu radne obaveze.

Poslodavac ne može sprječavati radnike da organizuju štrajk i učestvuju u njemu, upotrebljavati prijetnje i prinude radi okončanja štrajka, niti radi neučestvovanja u štrajku omogućiti određene povlastice za radnike koji ne učestvuju u štrajku.

Vrste štrajka

Član 3.

Štrajk se može organizovati kod poslodavca kao cjeline ili u njegovom organizacionom dijelu, u području djelatnosti, te kao generalni štrajk za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine.

Štrajk se može organizovati i kao štrajk upozorenja, koji može trajati najduže dva sata.

Štrajk solidarnosti se može organizovati sa ciljem da se pruži podrška štrajku organizovanom kod drugog poslodavca, u kom slučaju moraju biti ispunjeni svi uvjeti predviđeni ovim zakonom za organizovanje štrajka osim obaveze na pokušaj mirnog rješavanja spora odnosno arbitraže.

Pravo na štrajk radnika u područjima djelatnosti od općeg interesa može se ostvariti pod uvjetima propisanim ovim zakonom, ukoliko ta pitanja nisu uređena posebnim zakonom.

II ODLUKA O STUPANJU U ŠTRAJK

Odluka o stupanju u štrajk

Član 4.

Odluku o stupanju u štrajk donosi nadležni organ reprezentativnog sindikata kod poslodavca kao cjeline, organizacionog dijela poslodavca, područja djelatnosti na teritoriji kantona, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine.

Ukoliko kod poslodavca nije organizovan sindikat odluku o štrajku može donijeti više od polovine zaposlenih kod tog poslodavca.

Odluku o stupanju u štrajk kod poslodavca može donijeti i nadležni organ bilo kojeg sindikata formiranog kod tog poslodavca, ukoliko je podrži više od polovine zaposlenih.

Sadržaj odluke o stupanju u štrajk

Član 5.

Odlukom o stupanju u štrajk utvrđuju se:

- a) zahtjevi radnika i organ prema kojem su upućeni ovi zahtjevi,
- b) vrijeme otpočinjanja štrajka,
- c) mjesto održavanja štrajka,
- d) sastav štrajkačkog odbora, odnosno lica koja zastupaju interese radnika.

Prije donošenja odluke o stupanju u štrajk, poslodavac i sindikat zajednički utvrđuju mjesto održavanja štrajka.

III NAJAVA ŠTRAJKA

Najava štrajka

Član 6.

Štrajk se najavljuje poslodavcu dostavljanjem odluke o stupanju u štrajk najkasnije 14 dana prije dana određenog za početak štrajka.

Štrajk upozorenja najavljuje se poslodavcu najkasnije pet dana prije početka štrajka.

Istovremeno sa najavom štrajka, organizator štrajka dužan je da o vremenu i mjestu održavanja štrajka obavijesti nadležno ministarstvo unutrašnjih poslova.

Štrajk koji se organizuje na teritoriji kantona, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine najavljuju se vladi kantona, odnosno Vladi Federacije BiH i nadležnim ministarstvima.

IV MIRNO RJEŠAVNJE SPOROVA

Postupak mirnog rješavanja sporova

Član 7.

Štrajkački odbor i pregovaračko tijelo koje odredi poslodavac, dužni su od dana dostavljanja odluke o stupanju u štrajk kao i za vrijeme trajanja štrajka, pokušavati sporazumno riješiti nastali spor ili nastali spor povjeriti posebnom tijelu za mirenje koje strane u sporu sporazumno formiraju.

Član 8.

Štrajk ne može započeti prije okončanja postupka mirenja predviđenog u Zakonu o radu ili drugom posebnom zakonu odnosno prije provođenja drugog načina mirnog rješavanja spora o kojem su se strane sporazumjele.

Postupak mirenja iz stava 1. ovog člana ne može trajati duže od pet dana od dana dostavljanja zahtjeva tijelu za mirenje.

Strane u sporu mogu odbiti ili prihvatiti prijedlog tijela za mirenje.

Arbitraža

Član 9.

Ukoliko se spor ne riješi u roku od 30 dana od dana početka štrajka, strane u sporu rješavanje spora mogu povjeriti arbitraži.

Imenovanje arbitara i arbitražnog vijeća, te druga pitanja u vezi s tim uređuju se kolektivnim ugovorom ili sporazumom strana.

Prilikom iznošenja spora pred arbitražu strane u sporu određuju pitanje koje iznose pred arbitražu.

Odluka arbitraže je konačna i protiv nje žalba nije dopuštena, niti se može voditi sudski spor.

V ORGANIZOVANJE I VOĐENJE ŠTRAJKA

Obaveza učesnika u štrajku

Član 10.

Štrajkački odbor i radnici u štrajku dužni su da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožavaju bezbjednost lica i imovine i zdravlja ljudi, onemogućava nanošenje neposredne materijalne štete poslodavcu nasilnim putem i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka.

Štrajkom se ne smiju sprječavati radnici koji ne učestvuju u štrajku da rade, niti se smije sprječavati poslodavac da raspolaže sredstvima kojima obavlja djelatnost.

VI SPORAZUM O POSLOVIMA KOJI SE NE MOGU PREKIDATI ZA VRIJEME ŠTRAJKA

Sadržaj sporazuma o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka

Član 11.

Sindikatski i poslodavac sporazumno utvrđuju poslove koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka i štrajk ne može započeti prije utvrđivanja ovog sporazuma.

Sporazum iz stava 1. ovog člana sadrži: odredbe o poslovima i broju radnika koji su dužni da rade za vrijeme štrajka ili isključenja sa rada radi osiguranja minimuma procesa rada (proizvodno održavajući poslovi), osiguranja neophodnih uvjeta života i rada stanovništva, odnosno rada drugih pravnih lica, kao i radi osiguranja imovine i sprječavanja ugrožavanja života i lične sigurnosti i zdravlja stanovništva (javne službe).

Sporazumom iz stava 1. ovog člana ne smije se ograničiti pravo na štrajk.

Poslodavac je dužan da najkasnije u roku od tri dana od dana prijema odluke o stupanju u štrajk sindikatu ponudi prijedlog poslova koji se ne mogu prekinuti za vrijeme štrajka.

Ukoliko poslodavac u roku iz stava 4. ovog člana ne ponudi prijedlog poslova koji se ne mogu prekinuti za vrijeme štrajka, sindikat može predložiti poslodavcu poslove koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, a poslodavac je dužan izjasniti se na ponuđeni prijedlog u roku od naredna tri dana, u suprotnom smatra se da je prihvatio ponuđeni prijedlog.

Spor o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka

Član 12.

Ukoliko se sindikat i poslodavac u roku od tri dana od dana prijema prijedloga poslova ne uspiju sporazumjeti o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, nastali spor se povjerava arbitraži, odnosno drugom tijelu za mirno rješavanje nastalog spora.

Ukoliko kolektivnim ugovorom ili drugim sporazumom nije predviđen sastav arbitraže, arbitražu čine po jedan predstavnik sindikata i poslodavca, te nezavisni član kojeg sporazumno određuju sindikat i poslodavac.

Član 13.

Postupak rješavanja nastalog spora o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka ne može trajati duže od tri dana od dana dostavljanja zahtjeva za sporazumno rješavanje tijelu predviđenom za mirno rješavanje nastalog spora.

Ako strane rješavanje spora povjere tijelu za mirno rješavanje nastalog spora, odluka ovog tijela je obavezujuća i konačna i protiv nje se ne može uložiti žalba niti voditi sudski spor.

Član 14.

Ukoliko tijelo za mirno rješavanje ne uspije postići sporazum o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka odnosno, ukoliko se ne usaglase oko sastava tijela predviđenog za mirno rješavanje nastalog spora, rješavanje nastalog spora prepušta se nadležnom sudu.

Poslovi koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka mogu se urediti i kolektivnim ugovorom.

VII ŠTRAJK U DJELATNOSTIMA OD OPĆEG I POSEBNOG INTERESA

Vrste djelatnosti od općeg i posebnog interesa

Član 15.

Djelatnosti od općeg i posebnog interesa u smislu ovog zakona su djelatnosti u oblasti:

1. snabdijevanja električnom energijom i vodosnabdjevanja;
2. željezničkog, vazdušnog, poštanskog saobraćaja;
3. telekomunikacija;
4. javnog rtv servisa;
5. komunalne djelatnosti;
6. djelatnosti zaštite od požara;
7. zdravstvene i veterinarske zaštite;
8. sistema bezbjednosti FBiH.

I druge djelatnosti čiji bi prekid rada mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili nanijeti štetu velikih razmjera, pod određenim uvjetima mogu se smatrati djelatnostima od općeg odnosno posebnog interesa, kao što su poslovi neophodni za izvršavanje međunarodnih obaveza, hemijska industrija, industrija čelika, crna i obojena metalurgija, poslovi koji se obavljaju sredstvima ili materijalima koji emitiraju radiološko odnosno jonizirajuće zračenje i slično.

Član 16.

Štrajk u djelatnostima iz člana 15. ovog zakona ne može započeti ukoliko se ne obezbjedi minimum procesa rada potreban za obezbjeđenje sigurnosti ljudi i imovine odnosno neophodnih uvjeta za život i rad građana.

Minimum procesa rada i način njegovog obezbjeđenja utvrđuje se aktom poslodavca, odnosno kolektivnim ugovorom područja djelatnosti.

Ukoliko ti poslovi nisu utvrđeni na način predviđen stavom 2. ovog člana, te poslove sporazumom utvrđuju poslodavac i sindikat.

Na sklapanje sporazuma iz stava 3. ovog člana i na postupak mirenja u djelatnostima od općeg odnosno posebnog interesa primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Član 17.

Poslodavac može zahtijevati, a u cilju obezbjeđenja minimuma procesa rada, da najviše 1/3 radnika bude na raspolaganju poslodavcu.

Radnici angažovani za obezbjeđenje minimuma procesa rada dužni su za vrijeme štrajka izvršavati naloge poslodavca.

Član 18.

U djelatnostima od općeg odnosno posebnog interesa štrajk se najavljuje poslodavcu najkasnije 20 dana prije početka štrajka, dostavljanjem pisane odluke o stupanju u štrajk.

Član 19.

Za sva pitanja koja nisu posebno regulisana za djelatnost od općeg odnosno posebnog interesa primjenjuju se odredbe ovog zakona.

VIII ISKLJUČENJE SA RADA

Uvjeti za isključenje sa rada

Član 20.

Poslodavac ne može zapošljavati nove radnike koji bi zamijenili učesnike u štrajku, a radnike koji ne učestvuju u štrajku može isključiti iz procesa rada samo kao odgovor na već započeti štrajk.

Isključenje sa rada ne može započeti prije isteka osam dana od dana početka štrajka.

Broj radnika isključenih iz procesa rada ne može bit veći od polovine broja radnika u štrajku.

Isključenje radnika iz procesa rada može trajati najduže do okončanja štrajka.

Poslodavac je dužan za radnike isključene iz procesa rada uplaćivati doprinose za socijalno osiguranje utvrđene zakonom, na iznos osnovne plate prema ugovoru o radu.

IX PRAVA I OBAVEZE UČESNIKA U ŠTRAJKU

Zaštita učesnika u štrajku

Član 21.

Organizovanje i sudjelovanje u štrajku pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom ne predstavlja povredu radne obaveze, niti može imati za posljedicu otkaz ugovora o radu.

Pravo na plaću i socijalno osiguranje

Član 22.

Radniku koji sudjeluje u štrajku plaća se smanjuje srazmjerno vremenu sudjelovanja u štrajku, ukoliko se poslodavac i štrajkački odbor drugačije ne dogovore.

Izuzetno od stava 1. ovog člana radnik koji je sudjelovao u štrajku ima pravo na naknadu plaće u visini plaće koju bi ostvario da je radio, ukoliko se štrajk organizovao zbog neisplaćenih plaća.

Radnici koji su dužni da rade za vrijeme štrajka radi obezbjeđenja minimuma procesa rada imaju pravo na plaću srazmjerno vremenu provedenom na radu.

Radnici u štrajku imaju pravo na penzijsko-invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, u skladu sa zakonom.

Radnici koji organizuju i sudjeluju u štrajku suprotno odredbama ovog zakona nemaju prava utvrđena stavovima 2. i 4. ovog člana.

X SUDSKA ZAŠTITA

Sudska zabrana nezakonitog štrajka i naknada štete

Član 23.

Poslodavac može podnijeti zahtjev nadležnom sudu radi zabrane organizovanja i provođenja štrajka suprotno odredbama ovog zakona, kolektivnog ugovora i pravila sindikata.

Ukoliko štrajkački odbor ne prihvati upozorenje poslodavca, poslodavac u naredna tri dana podnosi nadležnom sudu zahtjev za zabranu organizovanja i provođenja štrajka suprotno odredbama ovog zakona, kolektivnog ugovora i pravila sindikata.

Ukoliko poslodavac ne postupi po odredbama iz stava 2. ovog člana smatra se da je štrajk organizovan u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilima sindikata.

Poslodavac može zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio zbog nezakonito organizovanog štrajka.

Sudska zabrana zbog nezakonitog isključenja sa rada (lockout) i naknada štete

Član 24.

Sindikatski može zahtijevati od nadležnog suda da zabrani isključenje radnika iz procesa rada provedenog suprotno odredbama ovog zakona.

Sindikatski može zahtijevati naknadu pretrpljene štete od poslodavca zbog nezakonitog isključenja iz procesa rada.

Član 25.

U slučajevima iz člana 23. i 24. ovog zakona nadležan je općinski sud prema sjedištu poslodavca.

Sud u postupku zbog nezakonitog organizovanja štrajka i nezakonitog isključenja sa rada odlučuje u roku od pet dana.

XI NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA

Inspekcijski nadzor

Član 26.

Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši kantonalna odnosno federalna inspekcija rada.

XII KAZNE NE ODREDBE

Vrste i visine prekršaja

Član 27.

Novčanom kaznom od 500,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj sindikat koji je organizovao štrajk odnosno organizator štrajka ako:

1. organizuje štrajk suprotno odredbama čl. 4. i 6. ovog zakona;
2. započne štrajk prije provođenja postupka mirjenja odnosno drugog načina mirnog rješavanja nastalog spora (član 8.);
3. organizuje štrajk suprotno članu 10. ovog zakona;
4. organizuje štrajk u djelatnostima od općeg odnosno posebnog interesa bez obezbjeđenja minimuma procesa rada (član 16.).

Član 28.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se poslodavac – pravno lice ako:

1. postupi suprotno članu 2. stav 3. ovog zakona;
2. poduzme isključenje radnika sa rada suprotno članu 20. ovog zakona;
3. postupi suprotno članu 22. u dijelu koji se odnosi na plaću i prava iz socijalnog osiguranja.

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500,00 KM do 3.000,00 KM.

XIII PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena Zakona o štrajku („Službene novine Federacije BiH“ broj: 14/98).

Član 30.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije.